

Den utopiska faktorn

Inomhuspark vid S:t Eriksplan i Stockholm, ett projekt som Utopia Arkitekter tog fram på eget initiativ. Bild: Utopia Arkitekter

TEXT: MARI-LOUISE PAULSON

Vad är god arkitektur? Det är en fråga som Emma Jonsteg, vd på Utopia Arkitekter, funderar mycket på, och som hon tycker har saknats i debatten. Här ger hon sin syn på god arkitektur och berättar om den utopiska faktorn.

– Jag är samhällsengagerad och brinner verkligen för att skapa förutsättningar för ett bättre samhälle, säger Emma Jonsteg, vd på Utopia Arkitekter timmarna innan det tongivande arkitektkontoret med sina 25 medarbetare ska dra igång sitt 10 års firande. Så långt ifrån starten 2008 när Emma Jonsteg och Matias Litström, numera Creative Director på Utopia, fick iden om ett eget arkitektkontor utifrån deras tankar om hur arkitekturen kan skapa ett värde i samhället.

– Alla år som man hade gått i skolan och brunn för att skapa en bättre värld, så kom vi ut i arbetslivet och upplevde att det inte fanns något kontor som drev dessa frågor. Dessutom kände vi att våra kunder inte fick utväxling för vår kompetens så då startade vi Utopia, säger Emma Jonsteg.

Tre exempel på god arkitektur

Vad är då god arkitektur och varför är det så viktigt?

Ett sätt att skapa en icke-kommersiell offentlig plats i staden som fungerar på vinterhalvåret.
Bild: Utopia Arkitekter

och kollektivboende med lägenheter på tre till fem rum som ska delas av vuxna med egna liv. Ett projekt som passar väl in med den framväxande delningsekonomin och allt högre bostadspriser. Där har Utopia bland annat jobbat med ljudisolerade sovrum, stora umgängesytor, individuella badrum och i köket ska man kunna skilja sina matvaror i skåp, kyl och frys. Ett initiativ som till en början drevs av Utopia som sedan "krokade arm", som Emma Jonsteg uttrycker det, med Järnkontoret. Projektet kommer att byggas i Stadshagen i Stockholm.

Det tredje exemplet är bostadsbebyggelse längs Hornsbruksgatan på Södermalm i Stockholm. Ett projekt som Utopia har tagit fram på uppdrag av Veidekke Bostad och som innefattar en ny tunnelbanebyggnad, flerfamiljshus och stadsradhus placerade på kanten till en park. Där bostadshusens tak blir en ny del av parken.

– Jag tycker att Hornsbruksgatan är ett bra exempel på hur man kan bidra i ett projekt, där man utformar en större park och ger någonting tillbaka till gatan. Dessutom skapar vi en bostadsprodukt som saknas med våra stadsradhus, säger Emma Jonsteg.

Den utopiska faktorn

Utopias arbetssätt handlar både om att få in kompetens med olika erfarenhet, därför har de bemannat kontoret med byggnadsingenjörer, arkitekter och projektledare. Och om att hitta stora visionära idéer och detaljer så som vackra, hållbara material. Att ibland driva projekt själva, andra gånger arbetar de ed uppdrag.

– Vi har verkligen provat oss fram, inte minst när det gäller hur man ska få beställarna att efterfråga den här typen av arkitektursatsningar. Där har jag känt att vi är

Emma Jonsteg säger att det handlar om bra upplevelser, hälsa och hur vi använder det offentliga rummet. God arkitektur kan också vara lösningen på sådant som klimat- och bostadutmaningar, integration och jämställdhet. Hon ger ett exempel:

– Vår inomhuspark vid S:t Eriksplan i Stockholm som vi har tagit fram på eget initiativ var en idé om god arkitektur. Vi pratar om att bygga stad men vi bygger bara bostäder. Och när det väl görs handlar det om

publika botten våningar, torghandel och uteserveringar. Det är ju fint och bra men staden har inte jättestora problem med att vara attraktiv från maj till augusti. Vi frågade oss vad vi och våra barn kan göra när det är mörkt och kallt utan att vara konsument? Vi undrade också var de icke kommersiella inomhusytorna fanns i stan? Då tog vi fram inomhusparken som ett svar på detta, säger hon.

Ett annat exempel är projektet Kombo: ett komp-

KomBo: ett kompis- och kollektivboende med lägenheter på tre till fem rum, skapat för att delas av vuxna med egna liv. Lägenheter med tre till fem rum, där man har ljudisolerade sovrum, stora umgängesytor, individuella badrum och separerade hyllor i kyl och frys. Bild: Utopia Arkitekter

före vår tid eftersom vi ser oss som arkitekter, kreatörer och innovatörer med lösningar som i många fall går bortom arkitekturen.

Hon säger att det är en hygienfaktor att deras arkitektur ska vara funktionell, vacker och att allting är på rätt plats men att de också lägger till det som de kallar för den utopiska faktorn.

– Det handlar om att hitta minst en innovation i våra projekt som bidrar med ett litet steg för att förändra branschen på ett positivt sätt. Så att vi pushar oss själva och de projekt som vi gör för våra kunder, säger Emma Jonsteg.

Debatt bidrar till förändring

Om arkitekturen, den utopiska faktorn och bemaningen utgör några sätt att jobba med god arkitektur så är Emma Jonstegs egen roll i debatten ytterligare ett. Hon skriver artiklar, modererar, är med i olika intresseorganisationer inom byggsektorn och program-

leder en podcast från Svensk Byggtjänst för att nämna något. Detta för att en osynlig kår riskerar att arkitekturfrågorna kommer i skymundan.

Även om hon tycker att alltför mycket i samhällsbyggnadsbranschen styrs av kalkyler och produktionsmanualer ser Emma Jonsteg flera tecken på förändring. Så som att arkitekturen har blivit mer framträdande både i utförande och i debatt. Att kommuner och beställare är medvetna om att kräva både god arkitektur och samhällsnytta.

– Vi har vågat höja rösten och har blivit bättre på att kommunicera om arkitektur. Vi ser också arkitekter på andra positioner, på beställarsidan och inom politiken vilket gör att kompetens och kunskap breddas.

Framtidens arkitektur

Att arbeta tvärssektoriellt, tvärdisciplinärt och bryta med silostrukturer både inom organisation och förvaltning och att satsa mer på idéutveckling är sådant

som hon hoppas på att se mer av i framtiden. Men framför allt att arkitektur ska bidra till samhällsnyttan, vara långsiktig hållbar, funktionell och vacker. Och att funktionskrav ska handla om annat än dagsljus, buller och tillgänglighet.

– Vi har en parkeringsnorm men ingen skönhetsnorm, ingen innovationsnorm, inget som är kopplat till det som anses vara lite mer mjuka värden. Varför kräver vi inte det när marknaden ska utveckla nya projekt?

Det är komplexa frågor som Utopia Arkitekter kommer fortsätta att driva. Och där menar Emma Jonsteg att det finns mycket att vinna även ekonomiskt.

– Hur ska vi som arkitektkontor få våra kunder att inse att god arkitektur också är bra för deras affär? Det handlar inte bara om bättre projekt och relationer utan om ett långsiktigt ekonomisk värde och ett starkare varumärke som i förlängningen blir en lönsam investering, avslutar hon. ■

Emma Jonsteg, vd, Utopia Arkitekter som i år firar 10 år. Foto: Märta Thisner

Hornsbrugsgatan på Södermalm i Stockholm som Utopia har tagit fram på uppdrag av Veidekke Bostad. Flerfamiljshus samt stadsradhus som ligger på kanten till en park. För att öka parkens totala yta skapas en ny del av den parken på bostadshusens tak. Bild: Utopia Arkitekter

FAKTA

Emma Jonsteg är utbildad vid Kungliga Tekniska Högskolan i Stockholm och Chalmers Tekniska Högskola i Göteborg. Utöver arkitekturutbildning har hon även studerat fysisk planering och har en bakgrund som planarkitekt med erfarenhet från Stadsbyggnadskontoret i Göteborg och Mölndals kommun.

* Sedan 2012 ledamot i Sveriges Arkitekters styrelse

* Ledamot i styrelsen för Föreningen Trästad Sverige

* Styrelseledamot i Gröna Städer

* Utsågs i februari 2016 till Sveriges mäktigaste person i den svenska design- och arkitektbranschen av branschtidningen RUM

* På plats 21 när tidskriften Fokus i september 2016 listade Kultursveriges 75 mäktigaste personer

Källa: Utopia Arkitekter